

John Walter Christie: Zapomenutý tankový g \acute{e} nius

LUKÁŠ VISINGR

Existují vynálezci, kteří se díky svým nápadům stali tak slavnými a úspěšnými, že dnes jejich jména zná každý školák. Existují však také muži, kteří se i navzdory významu svých vynálezů a vizí nezařadili mezi nejslavnější osobnosti, často proto, že předběhli dobu. Do druhé skupiny spadá i John Walter Christie, americký vynálezce, který naprosto zásadním způsobem ovlivnil vývoj tanků.

Zastánce předního pohonu

John Walter Christie se narodil 6. května 1865 ve státě New Jersey. Od mládí působil v oboru hutnictví a strojírenství a prokázal mimořádný talent, díky němuž se rychle vypracoval. Vedle zaměstnání navštěvoval i večerní technickou školu Cooper Union, kde získal kvalitní vzdělání, takže se záhy stal konstrukčním inženýrem. Zpočátku jej zajímalo válečné loďstvo a projektoval vlastní ponorky. V době španělsko-americké války (1898) přihlásil první patent, a sice nový způsob montáže kanonů do věží válečných plavidel.

» John Walter Christie (1865–1944)

Počátkem 20. století však přesedlal na obor pozemních vozidel, jímž se pak zabýval až do konce života. Hned od počátku neměl příliš úcty ke konvencím, jelikož v rozporu s tehdejší praxí prosazoval automobily s pohonem přední nápravy. Christie poukazyval na to, zadní pohon je příliš komplikovaný a těžký (a tudíž spotřebuje i víc paliva), zabírá velký objem, je méně efektivní a zhoršuje ovládání vozu v rychlých zatáčkách. Založil proto vlastní firmu Front Drive Motor Company a věnoval se vývoji automobilů s předním pohonem, které nejprve konstruoval coby závodní, aby prostřednictvím úspěchů v závodech prokázal převahu „své“ koncepce.

Své automobily sám řídil a dosahoval střídavých úspěchů, avšak jeho závodní kariéru ukončil těžký úraz, který

9. září 1907 utrpěl při havárii v závodě v Pensylvánii. Prognózy lékařů, že se z něj stane slepý mrzák, se ale nenaplnily. Pro New York navrhl taxík s předním pohonem, který se ovšem sériově nevyráběl. Podstatně větší úspěch zaznamenaly jeho těžké traktory s předním pohonem, jež si oblíbili zejména hasiči ve velkých městech, kteří jimi mohli efektivně nahradit košské potahy. Od traktorů už nebylo daleko ke konstrukci techniky pro armádu.

První vojenské výrobky

V roce 1914 vypukla první světová válka, která se stala první *válkou motorů*, neboť se v ní rozsáhle uplatnily obrněné automobily a také první tanky. Christie v roce 1916 navrhnul a postavil dělostřelecký tahač, samozřejmě s předním pohonem. Ten sice US Army nekoupila, ale o rok později objednala samohybný podvozek pro protiletadlový kanon ráže 3 palce (76,2 mm). Vozidlo M1917 se tak stalo prvním vojenským výrobkem Christieho továrny a pětice exemplářů potom chránila pobřeží USA.

V době jejich výroby se už Christie zabýval něčím, co se pak táhlo celou jeho další kariérou. Navrhnul podvozek, který by mohl fungovat jako kolový i pásový, čímž měl vyřešit jedno veliké dilema. Pásový podvozek samozřejmě nabízel mnohem vyšší průchodnost v terénu, ale pro dálkové přesuny po silnici nebyl vhodný, mj. kvůli nespolehlivosti tehdejších pásových systémů. Christie proto vytvořil podvozek *convertible*, se kterým by se

» Vozidlo M1919, vůbec první tank Christieho konstrukce

» Nezvykle řešená 203mm samohybná houfnice M1918

